

Sgiliau i Weithwyr Proffesiynol sy'n Dysgu

Dysgu Gydol Oes yn y DU

Y Cyngor Sgiliau Sector ar gyfer Dysgu Gydol Oes

Ymateb i Cyflawni Sgiliau sy'n gweithio i Gymru:

'Lleihau cyfran y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant yng Nghymru

1 Awst 2008

Am fwy o wybodaeth cysylltwch â:

Mark Isherwood
Rheolwr Sector, Cymru
Dysgu Gydol Oes yn y DU
Swyddfa: 02920 660238
Symudol: 07738195272
E-bost: markisherwood@lluk.org

Dysgu Gydol Oes yn y DU

Dysgu Gydol Oes yn y DU (LLUK) yw'r Cyngor Sgiliau Sector annibynnol a arweinir gan gyflogwyr sy'n cynrychioli'r Sector Dysgu Gydol Oes.

Ein prif nodau yw:

- lleihau bylchau a phrinderau sgiliau
- gwella cynhyrchedd, perfformiad busnes a pherfformiad gwasanaeth cyhoeddus
- cynyddu cyfleoedd i hybu sgiliau a chynhyrchedd pawb yng ngweithlu'r sector
- gwella'r cyflenwad dysgu

Mae LLUK yn darparu'r safbwynt strategol ar gyfer cynllunio a datblygu'r gweithlu i'r sector ar draws pedair gwlad y DU.

Rydym yn cynnwys y cyflogwyr hynny y mae eu busnes pennaf yn ymdrin â chyflwyno neu gefnogi dysgu i oedolion a phobl ifanc y tu allan i'r ysgol. Mae'r rhain yn cynnwys:

- addysg bellach;
- addysg uwch;
- dysgu seiliedig ar waith a darparwyr hyfforddiant preifat;
- llyfrgelloedd, archifdai a gwasanaethau gwybodaeth;
- dysgu a datblygu cymunedol – sy'n cynnwys ymhellach:
 - datblygiad cymunedol
 - gweithio gyda rhieni
 - gwaith ieuencid
 - addysg ddatblygu
 - dysgu oedolion yn y gymuned
 - dysgu teuluol
 - addysg gymunedol

Ni yw'r corff sy'n rhychwantu'r DU sy'n gyfrifol am ddiffinio a datblygu safonau galwedigaethol y Sector Dysgu Gydol Oes a Strategaeth Gymwysterau'r Sector. Defnyddir y safonau hyn i lywio recriwtio a datblygiad proffesiynol staff ein cyflogwyr.

Ymateb i Cyflawni Sgiliau sy'n Gweithio i Gymru; Lleihau'r gyfran o bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant yng Nghymru:

Mae LLUK yn gweithio gyda chyflogwyr a rhanddeiliaid y Sector Dysgu Gydol Oes yng Nghymru ac yn eu cefnogi. Yn ogystal â'r sylwadau rydym yn eu gwneud isod, hoffem hefyd gadarnhau a chefnogi ymatebion etholaethau penodol a wnaed gan:

- Gymdeithas y Prif Lyfrgellwyr
- Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru
- Plant yng Nghymru
- CWVYS
- Fforwm
- NIACE Dysgu Cymru
- NTFW

Mae ymateb LLUK yn canolbwyntio ar yr heriau Datblygu'r Gweithlu a fydd yn wynebu cyflogwyr yn y Sector Dysgu Gydol Oes fel asiantau sy'n cyflwyno'r ddarpariaeth ddysgu briodol i leihau'r gyfran o bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant yng Nghymru (NEET).

C1.Ydych chi'n croesawu'r cyfeiriad polisi cyffredinol a nodir yn y ddogfen ymgynghori?

- Mae LLUK yn croesawu'r symudiad i ymgynghori â'r sector ar y cynigion i leihau cyfran y bobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant yng Nghymru.
- Mae LLUK yn croesawu strategaeth benodol ar gyfer pobl ifanc nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant (NEET) ledled Cymru ac yn cefnogi ymateb cydlynus at fater NEET.
- Bydd y cyfrifoldeb dros gyflwyno'r canlyniadau gweithredol yn nwylo cyfres o randdeiliaid gwahanol, nid Llywodraeth Cynulliad Cymru yn unig. Dylai'r ddogfen Strategaeth derfynol nodi sut caiff y **Cynllun Gweithredu** canlynol ei ddatblygu mewn **partneriaeth a chydweithrediad** â'r holl randdeiliaid.
- Cred LLUK mai cenhadaeth a phwrpas y System Dysgu Gydol Oes yw:

Rhoi i unigolion, ym mhob rhan o'r gymuned/gymdeithas, y cymysgedd presennol o sgiliau ynghyd â'r awydd hirdymor i gychwyn ar gontinwmm dysgu (yn anffurfiol ac yn ffurfiol) gydol eu hoes a fydd gyda'i gilydd yn eu cefnogi drwy gydol eu bywydau, gan roi'r wybodaeth a'r sgiliau iddynt sy'n eu galluogi i:

- ***gael cyflogaeth (ar unwaith yn fyrdymor)***
 - ***aros mewn cyflogaeth (dysgu gydol oes)***
 - ***bod yn ddefnyddwyr deallus***
 - ***bod yn unigolion, yn rhieni ac yn ddinasyddion gwybodus a chraff sy'n gwneud cyfraniad***
- Lle bydd **cymhellion polisi yn golygu newidiadau** yng ngwybodaeth, sgiliau ac ymddygiadau ymarferwyr neu fwy o ymarferwyr i'w cyflwyno (e.e. sgiliau sylfaenol, sectorau sy'n bwysig yn economaidd, rôl Hyfforddwr Dysgu, yr iaith Gymraeg, addysg ar gyfer datblygiad cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang) byddem yn croesawu gweithio gydag AADGOS i sicrhau bod yr ymarferwyr yn cael eu recriwtio a/neu eu datblygu i weithredu'r polisïau'n effeithiol. Yn arbennig, lle bydd arian yn cael ei dargedu'n benodol at ddatblygu lleoedd hyfforddiant (fel yn yr Asesiad Dysgu a Sgiliau Blynyddol diweddar 06-09 lle rhoddwyd blaenoriaeth i 40,000 o leoedd ar raglen ITQ E-Sgiliau) dylai fod cyfrifiad cyfatebol i bennu'r codiad yn nifer yr ymarferwyr mae eu hangen i gyflwyno agenda NEET.

- Cred LLUK fod y gwahanol etholaethau o fewn y system addysg bellach yn ceisio cyrraedd dysgwyr ar lefelau gwahanol ac mewn lleoliadau gwahanol:
- **Colegau Addysg Bellach:** Y 23 o golegau AB a'r 2 sefydliad AU yw prif gyflwynwyr cymwysterau a gydnabyddir yn genedlaethol yng Nghymru ac yn bartneriaid allweddol wrth gyflwyno llwybrau dysgu 14-19.
- **Dysgu Seiliedig ar Waith:** Mae DSW yn asesu a/neu'n cyflwyno rhaglenni galwedigaethol yn aml yng ngweithle'r cyflogwr. Mae'r swyddogaeth hon yn cael ei chyflawni gan ddarparwyr preifat, darparwyr a ariennir yn gyhoeddus, colegau addysg bellach, ac addysg uwch. Maent hwy hefyd yn bartneriaid allweddol wrth gyflwyno llwybrau dysgu 14-19.
- **Dysgu a Datblygu Cymunedol:** Mae'r swyddogaethau hanfodol sy'n cael eu cyflawni gan 7 elfen Dysgu a Datblygu Cymunedol yn yr agenda dysgu a sgiliau yn cael eu cofnodi yn Atodiad 1.
- **Llyfrgelloedd, Archifdai a Gwasanaethau Gwybodaeth:** Yn cynnig llwybr hawdd mynd ato, di-dâl a chefnogol ar gyfer dysgu anffurfiol/ffurfiol sy'n cefnogi astudio sy'n digwydd ym mhob agwedd arall ar y Sector Dysgu Gydol Oes. Mae ganddynt rôl mewn cynyddu mynediad i ddysgu yn y gymuned a darparu gwasanaethau gwybodaeth, cyngor ac arweiniad.
- **Addysg Uwch (mewn perthynas â'r System Dysgu Gydol Oes):** Mae AU yn chwarae rôl mewn 'hyfforddi'r' athrawon/tiwtoriaid/hyfforddwyr a gweithwyr proffesiynol eraill y System Dysgu Gydol Oes.

C2. Pa gamau ddylai gael blaenoriaeth er mwyn i ni gyflawni yn unol â'n huchelgeisiau i leihau cyfran y bobl ifanc NEET?

- **Y system gywir.** Rydym yn cydnabod bod anghenion cymhleth a rhyng-gysylltiedig y grŵp NEET yn golygu gweithio ar y cyd ar draws amrediad o wasanaethau cyhoeddus a chefnogwn yr ymateb sy'n rhychwantu'r Cynulliad i gyd sy'n cael ei fabwysiadu yng Nghymru.
- **Y ddarpariaeth gywir.** Drwy gynyddu nifer ac ansawdd y dewsiadau sydd ar gael i bobl ifanc, ac os bydd Tîm yr Adolygiad yn cytuno bod yr etholaethau gwahanol yn ceisio cyrraedd dysgwyr gwahanol ar lefelau gwahanol o ddysgu, dylai casgliad pellach fod y **dylai'r dysgwr allu disgwyl ansawdd gofynnol yn yr addysg a gyflwynir**, sut bynnag maent yn mynd at y dysgu hwnnw. Cred LLUK fod **lefel ofynnol gytûn o 'hyfforddiant sefydlu' mewn cymhwysedd wrth gyflwyno dysgu** yn hanfodol ar draws pob etholaeth, yn enwedig os bydd cyflwyno'r dysgu yn cael ei ariannu ag arian cyhoeddus.
- **Y gefnogaeth gywir.** Wrth dderbyn Gwybodaeth, Cyngor ac Arweiniad neu gefnogaeth Bersonol a Dysgu, cred LLUK y **dylai'r dysgwr allu disgwyl ansawdd gofynnol yn y gefnogaeth**. Mae cymryd camau yn y maes hwn yn hanfodol er mwyn i'r rolau o fewn y Sector Dysgu Gydol Oes (ar bob lefel) gael eu hystyried yn **yrfa sy'n ennyn parch a gwerthfawrogiad**, ac fel bod gan y Sector **y gallu i gyflawni** dyheadau cynigion NEET.
- **Mae angen i ddatblygiad gweithlu staff newydd (cynefino) a staff presennol (DPP) adlewyrchu'r anghenion hyn – ac mae angen adolygu'n safonau beincnod yn y meysydd hyn yn rheolaidd.**
- Er bod LLUK yn cydnabod gofynion angenrheidiol a statudol cefnogi datblygiad athrawon yn y sector statudol (ysgolion), mae pryder difrifol gennym o hyd am y diffyg arian mae AADGOS yn gallu ei ddyrannu tuag at lefelau teg o ddatblygiad cychwynnol a datblygiad proffesiynol parhaus i athrawon a staff cynorthwyol yn y sector ôl-orfodol sy'n cyflwyno addysg ffurfiol ac anffurfiol fel ei gilydd, gan fodloni anghenion amrywiol y grŵp hwn o ddysgwyr. Rydym yn cydnabod bod hwn yn fater y mae angen i gabinet LICC fod yn berchen arno hefyd o ran maint y gyllideb sy'n cael ei dyrannu i AADGOS. Credwn fod y mater hwn yn **risg mawr** i gyflwyniad effeithiol strategaeth NEET.

C3. Oes rhywbeth ar goll o'r dadansoddiad o bobl ifanc NEET a ddylai helpu i lywio ein polisïau yn y dyfodol?

- Mae LLUK yn cydnabod bod y dadansoddiad o bobl ifanc NEET yn hanfodol er mwyn targedu'r strategaeth i leihau'r garfan yng Nghymru. Ond yr un mor bwysig yw dadansoddiad o ymyriadau presennol, amgylcheddau dysgu a **Nodi Anghenion Presennol Datblygu'r Gweithlu a rhai'r Dyfodol** ar gyfer y bobl o'r sydd wrthi ar hyn o bryd yn ymdrin â NEET neu'r bobl a fydd yn cefnogi'r cynigion i leihau NEET yn y dyfodol.
- Mae LLUK yn awyddus i allu manteisio ar **wybodaeth 'gywir ac awdurdodol' am y farchnad lafur** a'r galw am ddysgu oddi wrth y sectorau sy'n cael eu cynrychioli gan y 24 Cyngor Sgiliau Sector arall, ar ran y sector Dysgu Gydol Oes. Er mwyn i'r disgwyliad hwn ar Gynghorau Sgiliau Sector (CSS) eraill fod yn un rhesymol – mae'n hanfodol i'r sector Dysgu Gydol Oes sicrhau bod trefn ar ei sector yntau, a'i fod mewn sefyllfa i leisio ei alwadau ei hun ar sail yr un safonau o ddata 'cywir ac awdurdodol' y byddai'n ei disgwyl/mynnu oddi wrth sectorau eraill yr economi. Byddai LLUK yn croesawu adolygiad strategol o sut gallai'r sector Dysgu Gydol Oes gyflawni hyn mewn partneriaeth â'r holl randdeiliaid allweddol, wrth gydnabod bod rôl arweiniol LLUK ar wybodaeth am y farchnad lafur yn cael ei chydabod a'i chefnogi gan bob rhan o Lywodraeth y Cynulliad.

C4. Beth yw'ch barn am y systemau?

- Rydym yn cydnabod bod anghenion cymhleth a rhyng-gysylltiedig y grŵp NEET yn gofyn am weithio ar y cyd ar draws amrediad o wasanaethau cyhoeddus a chefnogwn yr **ymagwedd gydweithredol** sy'n cael ei mabwysiadu yng Nghymru
- Yn y blynyddoedd diwethaf nid yw cyfraniad **Llyfrgelloedd, Archifdai a Gwasanaethau Gwybodaeth** at y system sef denu '*dysgwyr nad yw ffurfiau eraill o ddysgu'n eu cyrraedd*' wedi cael ei gydnabod yn briodol o fewn polisïau'r sector Dysgu Gydol Oes. Er gwaethaf lobio, siom i ni oedd sylwi nad oedd eu rôl yn cael ei henwi yn argymhellion Adolygiad Webb. Pan holwyd Webb am y diffyg hwn, dywedodd eu bod yn syml wedi anghofio. Yn unol ag adolygiad Beecham, mae angen enwi a chydabod a gwerthfawrogi'r rôl mae LIAGG yn ei chwarae yn y sector Dysgu Gydol Oes, gan greu cysylltiadau o fewn y strategaeth hon ac ar lefel strategol rhwng agendâu NEET a LIAGG, a thrwy hynny AADGOS a CyMAL, yr Adran Dreftadaeth. Mae LLUK yn argymhell bod angen ystyried lleoliadau Llyfrgell fel canolfannau Dysgu Cymunedol /Dibynnol ac mae angen proffilio'r adeiladau, adnoddau a'r personél a rhoi'r adnoddau iddynt i sicrhau nad yw'r adnodd pwysig hwn yn cael ei anwybyddu ragor. Mae Cymdeithas y Prif Lyfrgellwyr wedi cyflwyno ymateb cynhwysfawr sy'n cynnig trosolwg rhagorol o sut y gallai Llyfrgelloedd gymryd rhan mewn cefnogi'r strategaeth hon wrth symud ymlaen - hoffem gefnogi a chadarnhau eu hymateb hwy.
- Mae'r cynnig yn cyfeirio at rôl **Gyrfa Cymru a Phartneriaethau Pobl Ifanc** wrth yrru ymlaen gweithredu ar y cyd a chyflawni ar NEET. Mae LLUK yn cytuno bod angen mwy o eglurdeb a byddai'n cefnogi'r ymateb manylach a gyflwynwyd gan **WLGA**. Gan nad yw materion Gyrfaoedd yn rhan o'r agenda â ffocws newydd ar gyfer Cynghorau Sgiliau Sector yng Nghymru - **sut fydd CSS yn cael eu cefnogi i'w galluogi i gefnogi Gyrfa Cymru a Phartneriaethau Pobl Ifanc?**
- Mae angen cydnabod y **Cytundeb Sgiliau Sector** ar gyfer y Sector Dysgu Gydol Oes fel adnodd a chyfle allweddol. Bydd hwn yn casglu data a thystiolaeth benodol ar sylfaen sgiliau bresennol a dyfodol y gweithlu yng Nghymru er mwyn amlygu anghenion sydd wedi eu henwi a bylchau data'r system. Wrth fapio hyn yn erbyn y ddarpariaeth ddysgu bresennol, bydd Cynllun Gweithredu ar gyfer y Sector yn cael ei datblygu gydag argymhellion am anghenion ymchwil pellach. Mae coladu Gwybodaeth gywir am y Farchnad Lafur yn rhan bwysig o gynllunio datblygu'r gweithlu yn gywir, ond mae'n llawn anawsterau oherwydd nifer y rhanddeiliaid gwahanol sydd i gyd yn gweithio ar agendâu ychydig yn wahanol ac o fewn cyllidebau cyfyngedig. Byddai LLUK yn annog ymagwedd fwy cyfannol at bennu a chasglu data yng Nghymru, sy'n gosod anghenion proses y Cytundeb Sgiliau Sector yn y canol.

C5. Beth yw'ch barn ar y ddarpariaeth i ddysgwyr?

- Mae'r Crynodeb Gweithredol yn cyfeirio at yr angen i '*gynnwys pobl ifanc yn fwy effeithiol mewn dysgu drwy gynnig iddynt ddewis ehangach o opsiynau o ran beth a sut maent yn ei astudio wrth iddynt symud drwy eu haddysg*', ond nid yw'n mynd mor bell â siarad am y sgiliau y bydd eu hangen ar weithlu'r 'system' hon. Mae LLUK yn argymhell yn gryf bod angen i bob adran ledled LICC **gydnabod y Sector Dysgu Gydol Oes ôl-orfodol fel sector sy'n flaenoriaeth** y mae ganddo rôl hanfodol mewn cyflwyno cynigion NEET a **chefnogi datblygiad sgiliau ym mhob sector arall yr economi**.
- Mae LLUK yn cefnogi'r angen i ddiwygio cymwysterau galwedigaethol a'r rhai sy'n gysylltiedig â galwedigaeth sydd ar gael ar hyn o bryd i bob Sector. Er ei fod o fewn cyd-destun datganoli, mae LLUK o'r farn ei bod yn hanfodol gweld **diwygio cymwysterau** fel rhan o agenda i'r DU gyfan sy'n cael ei gyrru gan ofynion cyflogwyr a marchnad lafur y DU, am fod gan lawer o sectorau safonau perfformiad galwedigaethol /rheoleiddio/ neu drwydded i ymarfer sy'n rhychwantu'r DU gyfan.
- **Cyflwyno Dysgu Cymwysterau Galwedigaethol** - mae Syr Adrian Webb wedi ein hannog i ymdrin â phryderon nad oes gan athrawon ym maes AB wybodaeth gyfredol bob tro, yn enwedig mewn pynciau galwedigaethol. Rhaid i bynciau galwedigaethol gael eu haddysgu gan arbenigwyr galwedigaethol sy'n ymgymryd â datblygiad proffesiynol rheolaidd ac ymdrochi'n drylwyr yn eu harbenigedd. Dylai hyn arwain at sefydlu **isafswm hawl i DPP i staff addysgu a staff darlithio** mewn *ysgolion* a sefydliadau addysg bellach a ddylai fod o leiaf 10 niwrnod y flwyddyn ac a ddylai gynnwys y cyfle i staff sy'n addysgu ar raglenni cysylltiedig â gwaith gael cyfnod o ymdrochi yn yr amgylchedd gwaith priodol. Mae LLUK yn cefnogi'r angen i ymgynghori â'r sector i ddatblygu a chytuno ar ddiffiniad a fframwaith derbyniol ar gyfer DPP ar draws pob lleoliad.
- Lle ceir **cymhellion polisi** penodol fel NEET (ochr yn ochr â meysydd eraill fel sgiliau sylfaenol, sectorau sy'n bwysig yn economaidd, rôl Hyfforddwr Dysgu, yr iaith Gymraeg, addysg ar gyfer datblygiad cynaliadwy a dinasyddiaeth fyd-eang) byddem yn croesawu gweithio gydag AADGOS i sicrhau bod yr ymarferwyr yn cael eu recriwtio a/neu eu datblygu i weithredu'r polisiâu'n effeithiol.
- Er ei bod y tu allan i'n cylch gwaith craidd/a ariennir, oherwydd natur gydlynus yr holl Sector Dysgu Gydol Oes yng Nghymru, cydnabu LLUK y manteision i'r ddwy ochr o weithio partneriaeth â'r Adran Ymarferwyr (AADGOS) a **Chyngor Addysgu Cyffredinol Cymru** i sicrhau bod synergedd rhwng agendâu datblygu'r gweithlu ar gyfer ysgolion ac ôl-14, gyda chyfeiriad arbennig at ehangu'r agenda 14-19 a chynigion NEET.
- Mae **model prentisiaethau** cryf yn dibynnu ar gyflwyniad cryf Dysgu Seiliedig ar Waith ac Asesu a Gwirio. Mae Cytundeb Sgiliau Sector LLUK wedi pwysleisio bod prinder cyffredinol Aseswyr a Gwirwyr cymwys, a bod bylchau'n fwy amlwg mewn rhai ardaloedd. Bydd angen ymgyrch recriwtio frys ar gyfer Aseswyr a Gwirwyr Dysgu Seiliedig ar Waith i gefnogi unrhyw godiad arfaethedig yng nghyflwyniad Prentisiaethau Modern, fel y bydd archwiliad o staff cyflwyno (o ran eu nifer a gofynion i ddiweddarau eu gwybodaeth alwedigaethol (DPPH))
- **Adduned Sgiliau Sylfaenol** - mae codiad o 40% yn y cyflogwyr sy'n cofrestru ar gyfer yr Adduned Cyflogwyr Sgiliau Sylfaenol erbyn 2010 yn her a bydd angen cefnogaeth gan lawer mwy o Ymarferwyr Sgiliau Sylfaenol. Mae Webb wedi tanlinellu pryderon am allu'r gweithlu ymyrraeth Sgiliau Sylfaenol presennol ac yn awgrymu angen i sicrhau bod gweithlu ymyrraeth Sgiliau Sylfaenol yn cael ei ddatblygu a'i recriwtio. Rhaid i'r tiwtoriaid hyn beidio â chael eu hymylu gan eu telerau ac amodau. Rhaid ymdrin â'r cwestiwn adnoddau hwn i ddiwallu'r cynigion NEET.
- Mae LLUK yn annog LICC i **gydnabod bod buddsoddi** yn natblygiad **sgiliau Gweithlu'r Sector Dysgu Gydol Oes** o'r radd flaenaf yn hanfodol i wella'r ddarpariaeth ar gyfer dysgwyr ac i leihau cyfran y pobl ifanc NEET.

C6. Beth yw'ch barn ar y gefnogaeth i Ddysgwyr?

- Mae LLUK yn gweithio gydag AADGOS i sicrhau bod lefelau priodol o gymwysterau i gefnogi rôl **Hyfforddwr Dysgu**. Fodd bynnag, mae gan LLUK bryderon o hyd ynghylch gallu'r system yng Nghymru i ymgorffori'n llawn yr ethos mae cysyniad yr Hyfforddwr Dysgu yn ceisio ei gyflawni. Yn ymarferol, mae tystiolaeth anecdotaidd o gyflogwyr o fewn y Sector Dysgu Gydol Oes yn awgrymu bod rôl Hyfforddwr Dysgu (yn enwedig yn ystod y cyfnodau Peilot) yn ôl pob golwg yn cael ei dyrannu i unigolion ar ben cyfrifoldebau arferol eu swydd ac mewn rhai achosion bod cyfyngiadau amser felly'n atal yr unigolyn rhag cyflawni rôl Hyfforddwr Dysgu yn effeithiol.
- Mae LLUK yn cefnogi'r cynigion am hawl i ddarpariaeth sgiliau sylfaenol am ddim. Fel rhan o'r gwaith diwygio'r Safonau Proffesiynol newydd ar gyfer Athrawon, Tiwtoriaid a Hyfforddwyr yn y Sector Dysgu Gydol Oes yng Nghymru, mae LLUK wedi gweithio gyda LICC i ddatblygu canllawiau ymgeisio ar gyfer ymarferwyr Sgiliau Sylfaenol/Sgiliau Allweddol i gysylltu arfer proffesiynol gorau â safonau bwaol ITTTE. Byddem yn argymhell y dylai'r **rhaglenni Sgiliau DPP Sylfaenol** newydd fod yn seiliedig ar y gwaith hwn.
- Yn ein hymateb i **Tuag at Strategaeth Gwasanaeth Ieuentid Cenedlaethol i Gymru** pwysleisiodd fod grant o £470,000 i gefnogi hyfforddiant a datblygiad gweithwyr ieuentid a gweithwyr proffesiynol eraill sy'n gweithio gyda phobl ifanc yn annigonol gydag amcangyfrifon bod 3669 o aelodau staff yn cael eu cyflogi yn y gwasanaeth ieuentid statudol. O'i ddsbarthu'n gyfartal ar draws y gweithlu statudol yn unig mae hyn yn gyfartal â £128 y flwyddyn y person. Yn erbyn cefndir niferoedd isel o staff â chymwysterau llawn, a'r disgwyliadau am gymwysterau ar lefel gradd o 2010 ymlaen, credwn fod y lefel hon o arian yn annigonol, yn enwedig wrth ystyried maint ychwanegol y Gwasanaeth Ieuentid gwirfoddol. Ein hawgrym ni, wrth ystyried agenda 'Creu'r Cysylltiadau: Gwasanaethau Gwell i Gymru (LICC Hydref 2004)', yw bod yr adran gwasanaeth ieuentid yn negodi cymorth arian buddsoddi / ataliol gan adrannau eraill o fewn Llywodraeth y Cynulliad (Iechyd, Cyfiawnder, Menter, Arloesi a Rhwydweithiau) i gefnogi'r buddsoddiad angenrheidiol yn staff y Gwasanaeth Ieuentid sy'n cyflwyno cefnogaeth NEET
- Mae **hybu Strategaethau Gyrfaoedd a Recriwtio, i Iedu'r Gronfa recriwtio** yn gynyddol ar bob lefel, yn dibynnu ar y system Dysgu Gydol Oes yn cael mynediad i ddawn pobl ragorol sy'n adlewyrchu amrywiaeth y cymunedau/cyflogwyr maent yn eu gwasanaethu. Mae rhaglenni rheoli dawn sy'n targedu grwpiau penodol a dangynrychiolir wedi effeithio'n gadarnhaol iawn ar gyfranogiad a chyfraddau llwyddo dysgwyr.
- I gefnogi Gyrfa Cymru Ar-lein sydd wedi ennill gwobrau, byddai LLUK yn annog cynigion NEET i archwilio **pyrth IAG Ar-lein** eraill, fel www.iviva.com sy'n cynnwys offer proffilio mewn perthynas â gyrfa, mynediad i bob cwrs sydd ar gael yn y DU gwasanaeth I-Portfolio unigryw.

C7. Arweiniad Drafft ar gasglu data yn lleol

- Mae LLUK yn cefnogi nod LICC i hyrwyddo mwy o gysondeb mewn casglu data ar draws cyrff lleol, a allai, ymhen amser, gefnogi datblygiad data cenedlaethol cyfanredol mwy cadarn a'i 'diffiniad' cyffredin arfaethedig o NEET.
- Mewn amgylchedd sy'n cael ei arwain gan y galw sy'n cwmpasu anghenion Cyflogwyr; Cymunedau; Unigolion a Buddsoddiad o'r Tu Allan, mae'n hanfodol bod data am y 'cyflenwad' dysgu a'r gweithlu hefyd yn cael eu casglu'n lleol, er mwyn paratoi pobl am waith, yn enwedig y rheiny nad ydynt mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant ar hyn o bryd, a'r heriau demograffiaidd penodol mae Cymru yn eu hwynebu.

Atodiad 1 – Ôl troed Dysgu a Datblygu Cymunedol

Mae **dysgu oedolion yn y gymuned** yn cynnwys pob person ifanc ac oedolyn ac yn digwydd mewn amrywiaeth o gyd-destunau. Mae'n chwarae rôl fawr mewn adeiladu cynhwysiant cymdeithasol a chefnogi adfywiad sifil. Gall y rhai a gyflogir yn y maes hwn weithio wyneb i wyneb, ac mae eu rôl yn cynnwys arwain dysgu drwy addysgu neu diwtora, cefnogi dysgu drwy diwtora, darparu arweiniad a hwyluso dysgu.

Mae **gwaith datblygu cymunedol** yn rhagdybio bod cyfoeth o wybodaeth a phrofiad o fewn unrhyw gymuned sydd, o'u defnyddio'n greadigol, yn arwain at lefelau o gyfranogiad ac yn gallu cael eu sianelu i mewn i weithgarwch cyfunol i gyflawni dyheadau'r gymuned. Mae gweithwyr datblygu cymunedol yn gweithio ochr yn ochr â phobl mewn cymunedau i feithrin cysylltiadau â phobl a grwpiau allweddol, hwyluso nodi pryderon cyffredin a helpu i greu grwpiau ymreolaethol. Drwy alluogi pobl i weithredu gyda'i gilydd, mae gweithwyr datblygu cymunedol yn helpu i feithrin cynhwysiant cymdeithasol a chydaddoldeb.

Mae **addysg gymunedol** yn ymgorffori'r ystod o anghenion dysgu gydol oes gydag ymagwedd gyffredin rhwng gwaith gydag oedolion, pobl ifanc a phlant, a darparu cymorth addysgol gyda datblygiad cymunedol. Mae ei phwyslais ar ddarparu cymorth dysgu a datblygu cymunedol i unigolion a grwpiau ar sail anghenion ac ystyriaethau sydd wedi eu nodi.

Gall **addysg ddatblygu** gael ei diffinio fel Dysgu Gydol Oes sydd: yn caniatáu i bobl ddeall y cysylltiadau rhwng eu bywydau eu hun a bywydau pobl ledled y byd; yn cynyddu dealltwriaeth o'r grymoedd economaidd, cymdeithasol, gwleidyddol ac amgylcheddol sy'n siapio ein bywydau; yn datblygu'r sgiliau, agweddau a gwerthoedd sy'n galluogi i bobl i gydweithio wrth gymryd camau i greu newid a chymryd rheolaeth dros eu bywydau eu hun; yn gweithio tuag at gyflawni byd tecach a mwy cynaliadwy lle bydd grym ac adnoddau'n cael eu rhannu'n decach.

Mae **dysgu teuluol** yn y bôn yn ddysgu sy'n digwydd mewn cyd-destun 'aml-genhedlaeth'. Mae'r gwerthoedd, agweddau a diwylliant rydym yn eu dysgu gan ein teuluoedd yn gallu aros gyda ni drwy gydol ein bywydau. Mae cynlluniau dysgu teuluol yn aml yn ail gyfle i rieni, a mam-gu a thad-cu, ddychwelyd i ddysgu. Mae dysgu teuluol yn cwmpasu llythrennedd teuluol, rhifedd teuluol, TG teuluol, dosbarthiadau a gweithgareddau i deuluoedd, cyrsiau mewn magu plant fel byw gyda phlant yn eu harddegau, chwarae gyda'ch plentyn, helpu plant i ddysgu, delio ag ysgol eich plentyn, a deall am gyffuriau.

Mae **addysg magu plant** yn ymagwedd addysgol gydweithredol sy'n defnyddio cyfuniad o wybodaeth, sgiliau dysgu a magu cymorth cymheiriaid a rhwydweithiau i alluogi rhieni i ddeall eu plant a'u hanghenion yn well a theimlo'n fwy hyderus a chymwys fel rhieni. Mae'n ymagwedd sy'n berthnasol i bawb sy'n dod i gysylltiad â phlant ac fe all chwarae rhan werthfawr mewn cynyddu'r berthynas a sgiliau a dealltwriaeth pob un ohonom. Mae cymhlethdod y sgiliau mae eu hangen ar y rhai sy'n gweithio gyda rhieni ar ba ffurf bynnag yn amlwg, nid lleiaf wrth ystyried cyfrifoldeb mawr gwneud gwaith a fydd yn cael effaith aruthrol ar fywydau pobl.

Mae **gwaith ieuenctid** yn cynnig i bobl ifanc raglenni addysg bersonol a chymdeithasol cynlluniedig a digymell fel ei gilydd. Fel rhan o agenda ehangach gwaith ieuenctid 14 – 19 mae'n paratoi pobl ifanc am fywyd. Mae amrywiaeth eang o ymarfer i fodloni anghenion pobl ifanc gan gynnwys grwpiau celfyddydau a drama, cynghori, gwaith ieuenctid ar wahân neu ar y stryd, grwpiau ffydd, canolfannau gwybodaeth a chyngor, gwaith allgymorth gyda grwpiau anfanteisiol, gwaith prosiect ar faterion iechyd, darpariaeth ar sail ysgolion a cholegau, grwpiau mewn lifrai (Sgowntiaid a Guides, Unedau Cadetiaid ac ati), a grwpiau gwasanaeth gwirfoddol. Hanfod gwaith ieuenctid yw galluogi'r pontio o blentynod i fywyd annibynnol fel oedolyn. Gan hynny mae darparu gwaith ieuenctid yn rhwydwaith cymhleth o ddarparwyr o grwpiau cymunedol drwy ddarpariaeth awdurdodau lleol i gyrff gwirfoddol.

Atodiad 2 - Aelodaeth Paneli a Grwpiau Ymgynghorol LLUK dros Gymru

Panel Gwlad Cymru LLUK

Veronica Wilson	Prif Weithredwr Cyngor Gwasanaethau Ieuencid Gwirfoddol Cymru
Darrel Williams	Rheolwr Strategol – Gwaith Ieuencid Cyngor Bwrdeistref Sirol Castell-nedd Port Talbot
Rob Humphreys	Cyfarwyddwr Cymru Y Brifysgol Agored
Richard Spear	Cyfarwyddwr Cymru NIACE
Denise Lavis	Cynghorydd Hyfforddiant a Datblygiad Cymal: Llywodraeth Cynulliad Cymru
Alan Watkin	Prif Swyddog, Hamdden, Llyfrgelloedd a Diwylliant Cyngor Bwrdeistref Wrecsam
Dr John Graystone	Prif Weithredwr Fforwm
Jackie Doodson	Pennaeth Cynorthwyol Cynllunio a Safonau Coleg Llandrillo
Bryn Davies	Prifathro Coleg Ystrad Mynach
Helen James	Cyfarwyddwr Strategaeth Datblygu Addysg Uwch ac Addysg Bellach Athrofa Addysg Uwch Gogledd-ddwyrain Cymru
Helen Arthur	Pennaeth gwella dysgu a datblygiad proffesiynol Llywodraeth Cynulliad Cymru
Terry Jones	Rheolwr Gyfarwyddwr Hyfforddiant y Gogledd-Orllewin
Sian Cartwright	Pennaeth Gwasanaethau Dysgu TUC Cymru
David Hunter	Prif Weithredwr Dysgu Gydol Oes yn y DU
Michelle Sayers	Rheolwr Cenedlaethol Cymru Dysgu Gydol Oes yn y DU
Karen Jones	Cynghorydd Polisi Addysg Uwch Cymru
Bridget Moseley	Rheolwr Hyfforddiant Coleg Sir Gâr
Susan Edwards	Archifydd Morgannwg

Grŵp Ymgynghorol Dysgu a Datblygu Cymunedol Cymru

Veronica Wilson	Cyngor Gwasanaethau Ieuencid Gwirfoddol Cymru
Justine Scorer	Datblygiad Cymunedol, Cymru a Phrifysgol Morgannwg
Graham Price	Cymdeithas Addysg y Gweithwyr
Lucy Aktar	Plant yng Nghymru
Dominic Miles	Cyfanfyd
Cerys Furlong	NIACE Dysgu Cymru
Courtney Taylor	AADGOS, Gwaith Ieuencid ac ESDGC
Liz Kidd	ETS
Mike Hughes	Dinas a Sir Abertawe, WLGA
Alice Greenlees	Cyngor Gweithredu Gwirfoddol Cymru